

Бурковська А. В., кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ORCID ID: 0000-0003-4158-1721

e-mail: allaburkovskaya2010@gmail.com

Хоренженко В. В., здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ORCID ID: 0000-0002-4084-8618

e-mail: valhorr@gmail.com

Розвиток фінтех-індустрії у кризовий період

Анотація. У статті розглянуто сучасний стан розвитку фінтех-індустрії. Криза, спричинена пандемією, відрізняється від попередніх тим, що свобода пересування людей фізично дуже обмежена. Встановлено, що майбутнє фінтех-компаній кардинально зміниться. Наведено зміну обсягів укладених фінтех-угод. Виявлено, що внаслідок кризи, яка на сьогодні присутня у всіх сферах ринку фінансових послуг, зменшується обсяг інвестицій у фінтех-індустрію. З'ясовано, що фінтех-компаніям слід контролювати власні грошові потоки. Зазначено, що криза буде ще сильніше стимулювати бізнес переходити в діджитал, використовуючи фінтех-продукти. Наведено фактори сприяння розвитку української фінтех-індустрії у кризовий період. Встановлено, що при позитивному впливі політичних, економічних, соціальних та технологічних факторів фінтех-компанії зможуть подолати кризу та залишитися повноцінними суб'єктами на ринку фінансових послуг.

Ключові слова: фінансові технології; фінтех-індустрія; фінтех-стартап; фінансовий ринок; фінансові послуги.

Burkovskaya Alla, Ph.D. (Economics), Associate Professor of Department of Finance, Banking and Insurance, Mykolaiv National Agrarian University, Ukraine

Khorenzhenko Valeriia, Applicant of Higher Education, Accounting and Finance Faculty, Mykolaiv National Agrarian University, Ukraine

Fintech-Industry Development in the Crisis Period

Abstract. Introduction. The article deals with the current state of development of the fintech industry. It is established that the future of the fintech industry has changed dramatically. Changes in the volume of concluded fintech agreements are presented. It is revealed that as a result of the crisis, which is present in all areas of the financial services market, the volume of investments in fintech companies is decreasing. It is determined that companies should control their own cash flows, as the amount of investment may decrease due to the crisis. The factors contributing to the development of the Ukrainian fintech industry in a fragile period are presented. It has been established that, with the positive influence of political, economic, social and technological factors, fintech companies will be able to overcome the crisis and remain a full-fledged entity in the financial services market. The purpose of the article is research of the current state of the Finnish-industry in Ukraine.

The purpose of the article is to study the current state of the fintech industry in Ukraine.

Appointment. The fintech industry began to develop outside the box, but has become a trend in the information technology world. The introduction and development of financial technologies in the Ukrainian market is carried out both by the software developer and the player in the financial market, who is preparing to implement the innovative solution. Today, in times of crisis, the fintech industry is a solution that is changing traditional financial services.

Results. The use of fintech products by customers significantly increases the interest of traditional banking institutions in the fintech industry. In times of crisis, we believe that fintech companies should be flexible and use the crisis period as a unique opportunity to develop and promote remote services.

Conclusions. To stimulate the growth of new projects, there is still a serious way to create transparent business environments in the country: creating a regulatory environment and changing legislation, developing tax policies for innovative companies, attracting domestic and foreign investment, and facilitating start-ups.

Key words: financial technologies; fintech-industry; fintech-startup; financial market; financial services.

JEL Classification: A10.

Постановка проблеми. На сьогодні фінтех-індустрія є трендом у світі інформаційних технологій. Впровадження та розвиток фінансових технологій на українському ринку приваблює як розробників

програмного забезпечення, так і гравців фінансового ринку, які готові імплементувати в життя інноваційні рішення. Під час кризового періоду, фінтех-індустрія зазнає певних змін. Компанії повинні пристосуватись

до сучасної ситуації та приймати рішення, які сприятимуть їх розвитку не лише під час кризи, але й у майбутньому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підвищення уваги до розвитку фінансових інноваційних технологій знайшли своє відображення у низці наукових публікацій відомих зарубіжних дослідників, серед яких: А. Броддас [1], Б. Кінг [2], Р. Мертон [3], М. Міллер [4], П. Туфано [5]. Серед вітчизняних науковців можна відзначити наукові праці В. Волосович [6], М. Диби [7], Л. Жердецької [8], В. Міщенко [9], М. Тарасюка [10] та багатьох інших вчених.

Формулювання цілей дослідження. Метою дослідження є узагальнення ключових змін розвитку фінтех-індустрії України та світу в кризовий період. Досягнення поставленої мети обумовило постановку і вирішення наступних завдань: обґрунтування причин

зменшення кількості фінтех-угод, які укладаються на світовому ринку фінансових технологій; аналіз факторів сприяння розвитку фінтеху в кризовий період в Україні та обґрунтування необхідності та шляхів розвитку української фінтех-індустрії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом останніх років фінтех мав рекордні рівні фінансування та зростаючі оцінки експертів. Спалах коронавірусу припинив це зростання на всіх рівнях. Умови фінансування зазнали кардинальних змін і майбутнє світової фінтех-індустрії кардинально змінилося. Розглянемо кількість укладених фінтех-угод на світовому ринку фінансових технологій протягом 2019 року та першого кварталу 2020 року (рис.1) і зробимо висновок, що з середини 2019 року кількість угод зменшується, відповідно, зменшується і загальна сума угод для розвитку фінтех-компаній.

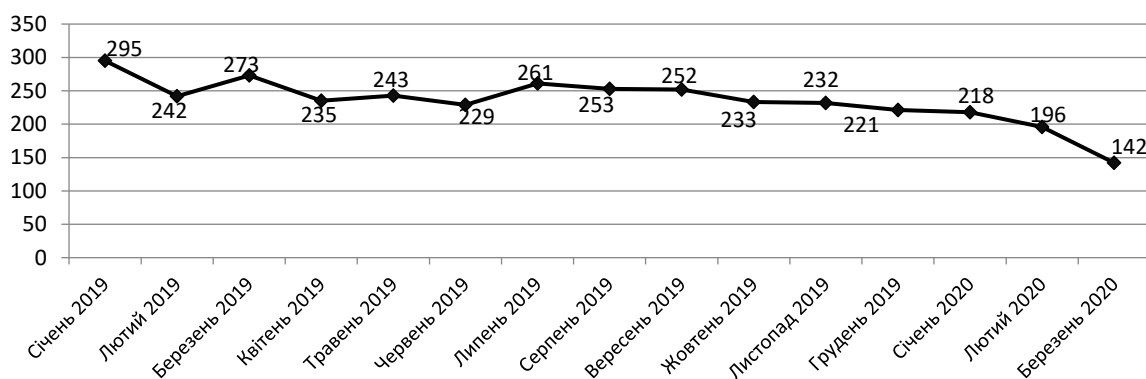

Рисунок 1 – Кількість укладених фінтех-угод на світовому ринку фінансових технологій, 2019-2020 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі джерел [11]

Наведемо приклади найбільших угод, які відбулися протягом перших двох місяців 2020 року:

- Visa купила Plaid за 5,3 млрд доларів;
- Intuit придбав Credit Karma за 7,1 млрд доларів;
- Morgan Stanley придбав E-Trade за 13 млрд доларів;
- Lending Club купив Radius Bank за 185 млн доларів;
- Ally Financial придбала CardWorks за 2,65 млрд доларів.

За останні 3 роки кількість укладених угод була в діапазоні від 200 до 300 угод на місяць, а у 2019-2020 роках – від 100 до 200 угод на місяць. Логічно припустити, що скоротився і обсяг інвестицій.

Отже, щоб пережити кризовий період, фінтех-компаніям слід зосередитися більше на прибутковості та позитивному грошовому потоці, ніж на будь-яких витратах. Інвестори будуть більш перебірливими щодо своїх інвестицій та вимогливішими до умов. Це створить складніший інвестиційний клімат для фінтех-компаній раннього етапу, яким доведеться конкурувати з більш капіталізованими компаніями.

Вважаємо, що обсяг іноземних інвестицій в українську фінтех-індустрію найближчі 6-9 місяців

знизиться. Єдина надія – локальні бізнес-ангели, стартапи, які шукають для себе варіанти поглинання інших проєктів або державні гранти.

Фінтех – це економіка майбутнього: автоматизація, глобальні рішення, перехід всіх гравців в діджитал і онлайн (мобільний банкінг, онлайн-платежі, перехід фізичного ритейлу в e-commerce та інше). У кризі успішний той стартап, який вміє заробляти гроші. Адже ця криза відрізняється від попередніх тим, що свобода пересування людей фізично обмежена не тільки між країнами, а й всередині держав і міст. Вважаємо, що даний період можна використати як унікальну можливість для розвитку і популяризації дистанційних сервісів. Наприклад, сьогодні багато українських банків в терміновому режимі переглянули свої плани і операційні моделі для того, щоб надавати все більше дистанційних сервісів і продуктів. Зокрема, АТ «Укрексімбанк» нещодавно запустив власний мобільний додаток «Enter EXIM», який надає можливість споживачам керувати своїми коштами, контролювати власні рахунки та платіжні картки з власного телефону [12]. Вважаємо, це вдалий час для діджитал-трансформації за допомогою вітчизняних та

зарубіжних фінтех-рішень. На нашу думку, на фінтех-ринку по закінченню цієї кризи залишаться не сильні, а найбільш гнучкі і швидкі.

Як ми вже зазначали, криза буде стимулювати бізнес переходити в діджитал. Вважаємо, що багато компаній повністю переглянуть свої бізнес-моделі для можливості працювати віддалено. Наприклад, ряд кол-центрів перевели своїх співробітників на роботу з дому. Оскільки їм це вдалося – не факт, що вони повернуться до дорогих офісів і оренди робочих місць.

У фінтех-галузі в тренді все, що пов'язано з персоналізацією сервісів. Ще більше інновацій буде в

мобільних платежах. Новий виток розвитку отримають індустрії стрімінгових сервісів, логістики, e-commerce, інтернет-торгівлі [13].

Щодо світових лідерів фінтеху, вважаємо, що по завершенню кризи не буде суттєвих змін в цьому відношенні. Лідерами ринку залишаться США, Великобританія і Китай.

Поглиблюючи дослідження, проведемо PEST-аналіз факторів сприяння розвитку фінтеху в кризовий період в Україні (табл. 1).

Таблиця 1 PEST-аналіз факторів сприяння розвитку фінтеху в кризовий період в Україні

Р (Політичні фактори)	Е (Економічні фактори)
– партнерство з органами державної влади тощо; – співпраця органів державної влади з банківською установою; – реалізація та підтримка проєктів на рівні держави; – мінімальний тиск влади на діяльність фінтех-компаній та надання преференцій	– додаткове залучення клієнтів на основі інноваційної діяльності; – вчасне реагування на економічні зміни на основі мобільності командного управління; – збільшення показників діяльності фінтех-компанії та заощадження коштів; – підвищення іміджевих позицій фінтех-компаній серед населення
S (Соціальні фактори)	T (Технологічні фактори)
– надання фінансових послуг найвищої якості; – збільшення рівня довіри населення до фінансових технологій; – більший відсоток використання фінтех-продуктів	– використання новітніх фінансових технологій, які значно заощаджують фінансові ресурси; – економія часу при виконанні традиційних банківських операцій; – створення нових можливостей щодо відкриття нових проєктів

Джерело: побудовано авторами

Провівши PEST-аналіз, визначено політичні, економічні, соціальні та технологічні фактори, які сприятимуть розвитку фінтеху в кризовий період.

Наприкінці 2019 року компанія «Ernst & Young» оприлюднила результати дослідження, мета якого полягала в пошуку причин слабкого розвитку українського ринку фінансових технологій.

Головною проблемою розвитку фінтех-компаній вважають застаріле і несприятливе законодавство України. На думку учасників ринку, оживити його можна завдяки важливим законодавчим змінам, пов'язаним з віддаленою ідентифікацією клієнта і впровадженням європейської директиви PSD2 [14].

Фінансові технології нерозривно пов'язані з наданням послуг і, відповідно, захистом прав споживачів. Вважаємо, що однією з найважливіших задач для державного сектору з розвитку фінтеху в Україні є створення такого поведінкового регулятора, який би піклувався про споживача фінансових послуг.

Зазначимо, що українська фінтех-індустрія демонструє серйозні зміни послуг у сфері платежів. Цьому є логічне пояснення, оскільки в цій сфері є регуляторна база, на якій вони розвиваються.

Краудфандингові платформи, криптовалюти, інституціональні інвестиції, управління рахунками не з банківських платформ та інше – все це є недостатньо розвиненим, оскільки немає регулятора, який відповідав би за поведінкову специфіку учасників ринку у цих сферах.

Отже, проєкт по розвитку фінтеху – це не проєкт по створенню чогось нового, це комплекс дій, який або входить в інші проєкти або потребує створення нових правил, регуляцій та законодавства, що означає комплекс довгострокових проєктів, які повинні реалізовуватись з метою створення максимального комфорту для споживачів фінансових послуг та забезпечення високого рівня конкуренції на ринку.

Вважаємо необхідним за аналогією зі світовим досвідом створити регулятор на базі НБУ. Це дуже важливий проєкт для подальшого розвитку фінансового сектору України з точки зору комплексу, швидкості та якості втілення всіх запланованих змін. Від цього залежить як розвиток фінтеху, так і банківського, страхового та інших ринків фінансових послуг. В НБУ перейдуть повноваження по захисту прав споживачів, що дуже важливо, враховуючи вищесказане і те, що фінтех – це посередник між фінансовими інституціями та споживачами.

Для розвитку фінтех-індустрії необхідним є залучення інвестицій. Вважаємо, що розвиток фінтех-індустрії створює особливо суттєві переваги для банківських установ. Отже, саме банківські установи повинні виступати основними внутрішніми інвесторами з метою одержання власних фінтех-продуктів, які будуть спрощувати користування банківськими послугами і приносити додатковий прибуток банківській установі в майбутньому. Використання клієнтами фінтех-продуктів значно

посилює інтерес традиційних банківських установ до фінтех-індустрії.

Отже, для стимулювання зростання якості нових проєктів необхідно пройти серйозний шлях створення прозорих умов ведення бізнесу в країні: створення регуляторного середовища та змін у законодавстві, розробка політики оподаткування для інноваційних компаній, залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій, а також забезпечення простоти у створенні стартапів.

Вважаємо, що головне завдання фінтех-галузі – не розгубити дворічний стійкий темп розвитку, знайти вигоду і скористатися ситуацією для глибшого проникнення, інтеграції в електронні канали фінансового сектору.

Висновки. Отже, на основі проведених досліджень з'ясовано, що кількість фінтех-угод зменшується, що

відбувається внаслідок кризи, яка виникла в умовах пандемії. Вважаємо, що фінтех-компаніям слід бути гнучкими і використати кризовий період як унікальну можливість для розвитку і популяризації дистанційних сервісів.

Необхідно брати до уваги політичні, економічні, соціальні та технологічні фактори, які сприятимуть розвитку фінтеху в кризовий період. Одним зі шляхів розвитку вважаємо залучення інвестицій. Основними внутрішніми інвесторами повинні виступати банківські установи. Для подальшого розвитку фінансового сектору України з точки зору комплексу, швидкості та якості втілення всіх запланованих змін необхідним є створення регулятора на базі НБУ. Від цього залежить як розвиток фінтеху, так і банківського, страхового та інших ринків фінансових послуг.

Література:

1. Broadus A. Financial innovation in the United States – background, current status and prospects. 1985. USA.
2. Кінг Б. Банк 3.0: Почему сегодня банк - это не то, куда вы ходите, а то, что вы делаете. СПб : Олимп-Бизнес, 2014. 520 с.
3. Merton R. A Functional Perspective of Financial Intermediation. Financial Management. 1995. USA.
4. Miller M. Financial Innovation: The Last Twenty Years and the Next. Journal of Financial and Quantitative Analysis. 1986. USA.
5. Tufano P. Financial Innovation and First Mover Advantages. Journal of Financial Economics. 1989. USA.
6. Волосович С. В. Віртуальна валюта: глобалізаційні виклики і перспективи розвитку. Економіка України. 2016. №4. С. 68–78.
7. Диба М. І., Осадчий Є. С. Фінансові інноваційні інструменти у банківській системі. Стратегія економічного розвитку України. 2018. №42. С. 99-109.
8. Жердецька Л. В., Городинський Д. І. Розвиток банківських технологій: загрози та можливості для банків. *Економіка і суспільство*. 2017. № 10. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/101.pdf (дата звернення 10.03.2020).
9. Міщенко В. І., Міщенко С. В. Маркетинг цифрових інновацій на ринку банківських послуг. *Фінансовий простір*. 2018. № 1(29). URL: <https://ofp.cibs.ubs.edu.ua/files/1801/18msvrpb.pdf> (дата звернення 10.03.2020).
10. Тарасюк М. В., Кошєєв О. О. Інновації в глобальній цифровій сфері: оцінка трансформацій. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2017. № 131. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:P_A8LZcMcGwJ: journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/download/3167/2842+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua (дата звернення 10.03.2020).
11. Venture Capital Funding Report Q1 2020. *CB ISIGHTS*: веб-сайт. URL: <https://www.cbinsights.com/research/report/> (дата звернення 15.03.2020р.).
12. Мобільний банкінг. АТ «Укресімбанк» : веб-сайт. URL: <https://www.eximb.com/ua/business/pryvattym-klientam/pryvattym-klientam-onlajn-poslugy/mobilnyj-banking.html> (дата звернення 15.03.2020р.).
13. Response to covid-19. Pandemics and Financial Stability: A Toronto Centre Webcast Series. *TorontoCentre*: веб-сайт. URL: <https://www.torontocentre.org/News> (дата звернення 15.03.2020р.).
14. Впровадження інновацій. *Ernst & Young*: веб-сайт. URL: https://www.ey.com/uk_ua/innovation-realized/how-do-we-plan-for-the-now-the-next-and-what-lies-beyond (дата звернення 15.03.2020р.).

References:

1. Broadus, A. (1985). *Financial innovation in the United States – background, current status and prospects*. USA.
2. King, B. (2014). *Bank 3.0: Почему сегодня банк - это не то, куда вы ходите, а то, что вы делаете*. SPB: Olimp-Biznes [in Russ.].
3. Merton, R. (1995). *A Functional Perspective of Financial Intermediation*. Financial Management. USA.
4. Miller, M. (1986). *Financial Innovation: The Last Twenty Years and the Next*. Journal of Financial and Quantitative Analysis. USA.
5. Tufano, P. (1989). *Financial Innovation and First Mover Advantages*. Journal of Financial Economics. 1989. USA.
6. Volosovych, S. V. (2016). Virtual'na valiuta: hlobalizatsijni vykyky i perspektyvy rozvytku. *Ekonomika Ukrainy*, 4, 68–78 [in Ukrainian].
7. Dyba, M. I. & Osadchij, Ye. S. (2018). Finansovi innovatsijni instrumenty u bankivsk'ij systemi. *Stratehija ekonomichnoho rozvytku Ukrainy*, 42, 99–109 [in Ukrainian].
8. Zherdets'ka, L. V. & Horodyns'kyj, D. I. (2017). Rozvytok bankivsk'kykh tekhnolohij: zahrozy ta mozhlyvosti dlia bankiv. *Ekonomika i suspil'stvo*, 10. Retrieved from: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/101.pdf [in Ukrainian].
9. Mischenko, V. I. & Mischenko, S. V. (2018). Marketynh tsyfrovyykh innovatsij na rynku bankivsk'kykh posluh. *Finansovyy prostir*, 1(29). Retrieved from: <https://ofp.cibs.ubs.edu.ua/files/1801/18msvrpb.pdf> [in Ukrainian].
10. Tarasiuk, M. V. & Koschieiev, O. O. (2017). Innovatsii v hlobal'nij tsyfrovij sferi: otsinka transformatsij. *Aktual'ni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*, 131. Retrieved from: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:P_A8LZcMcGwJ: journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/download/3167/2842+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua [in Ukrainian].
11. CB ISIGHTS (2020): Venture Capital Funding Report Q1 2020. Retrieved from <https://www.cbinsights.com/research/report/>.

12. Ukreximbank (2020). *Official web-site*. Retrieved from <https://www.eximb.com/en/business/privatnym-klientam/privatnym-klientam-online-poslugy/mobilnyj-banking.html>.
 13. TorontoCentre (2020). Response to covid-19. Pandemics and Financial Stability: A Toronto Centre Webcast Series. Retrieved from <https://www.torontocentre.org/News>.
 14. Ernst & Young (2020). Implementation of innovations. Retrieved from https://www.ey.com/en_en/innovation-realized/how-do-we-plan-for-the-now-the-next-and-what-lies-beyond.
-

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License